

Är det riktigt sant, Noelia?
av Caroline Engvall

Illustratör: Katarina Vintrafors
Förlag: Boksmart
Lärohandledning: Emma F Carlström

BOKSMART
— SAGOR MED INBYGGD KUNSKAP —

Emma

@kunskap_gladje_trygghet

Lärarhandledning till Nollan och nätet, Är det riktigt sant, Noelia?

I den här lärarhandledningen får du förslag på frågor att använda i samtal med eleverna i klassen. Visa kapitlets samtalsfrågor på tavlan eller skriv ut dem så att de själva kan klistra in dem i sin tankebok. En tankebok är en bok som jag använder i flera ämnen för att låta eleverna reflektera över saker vi läst, diskuterat, upplevt eller sett. Ha en helklassdiskussion eller låt varje elev skriva ner sina reflektioner i sin tankebok. Uppmuntra eleverna att svara lite mer utförligt på frågorna. Eleven bestämmer själv vem som får läsa i deras bok. De som vill kan slutligen lyfta sina tankar i er helklassdiskussion.

Till varje kapitel finns det ord och fraser att samtala om innan ni läser.

Om man vill göra en bokrecension så finns det med en sådan också samt ett blad med reflektionsfrågor.

Det finns även med lektionstips kring källkritik, källtillit och även bildmanipulation.

Hoppas att ni får fina lektioner tillsammans.

Jag har bland annat använt hashtaggen #handledningnollanochnätet på Instagram, kika där för mer inspiration. /Emma, @kunskap_gladje_trygghet

Illustration: Katarina Vintrafors

I arbetet med trygghet och god studiemiljö bör frågor om nätet och sociala medier ingå, eftersom dessa är en stor del av elevernas skolvardag och fritid.

Skolverket

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/sakerhet-pa-natet>

Hej från författare Caroline Engvall!

Tack för att du vill arbeta med materialet till Nollan-böckerna. "Är det riktigt sant, Noelia?" är den åttonde delen i serien om "Nollan och nätet". Det finns lärarhandledningar till alla böcker.

"Noelias hemlighet" handlar om grooming samt bra och dåliga hemligheter

"Noelias revansch": om elaka kommentarer

"Noelia och spelet": om hot och trakasserier i spel online

"Ryktet går, Noelia": om rykten online samt bra och dåliga pranks

"Noelia och stjärnfallet": om oönskade bilder/sexuellt ofredande

"Noelia och utmaningen": om challenges online

"Noelia och jakten på likes": om hets och press på sociala medier

"Är det riktigt sant, Noelia" handlar om källkritik och källtillit. Längst bak i boken finns frågor att ställa till barnen efter läsningen. De finns även med i slutet av denna lärarhandledning.

Trevlig läsning!

Foto: Pontus Stigberg

Ord och fraser att samtala om före läsning för att eleverna ska vara bättre rustade att möta texten.

Framsida

Vem är författare och Illustratör? Vad ser du på bilden? Läs titeln och fundera över vad du tror kommer hända i boken.

Kapitel 1

källardörr, trapphus, skarpt ljus, lysrör, en näve, lön

Kapitel 2

online, bibliotekarie, journalist

Kapitel 3

avstånd, mysterieböcker, fläta, elsparkcykel.

Kapitel 4

dyslexi, irriterad, artikel, schysst

Kapitel 5

skärmen, skins, förlorat

Kapitel 6

high five, bunt tidningar, stämmer, råkat ut för, nyheter, demokrati, information

Kapitel 7

annorlunda, kisa, rycker på axlarna snegla,, huttra, ta det med en nypa salt, rätar på sig, leende som slocknar, klump i magen

Kapitel 8

trava lådor, tjoo, välförtjänt, bli studsig, annons, specialerbjudande, levereras, nattduksbord, positiv

Kapitel 9

då stillar sig pirret, sitter hopsjunken, stanna tvärt, marknad, skiner upp, leende som slocknar

Kapitel 10

slappna av, död mobil, lägger armarna i kors, kniper ihop läpparna

Kapitel 11

våfflor, friterade munkar, marknadsplats, lyckohjul, tatuering, fidget spinner, raggsockor, gest, rusa dit, bekant, knycker med nacken, susa, fnyser,

Kapitel 12

virus, personliga uppgifter, i samma stund, strömma in, heliumballonger, knippen, godisstånd, glöfsande, pudel

Kapitel 13
småglin, praliner, nätet

Kapitel 14
förmiddag, långsam, nicka, smiter bakom, krångla

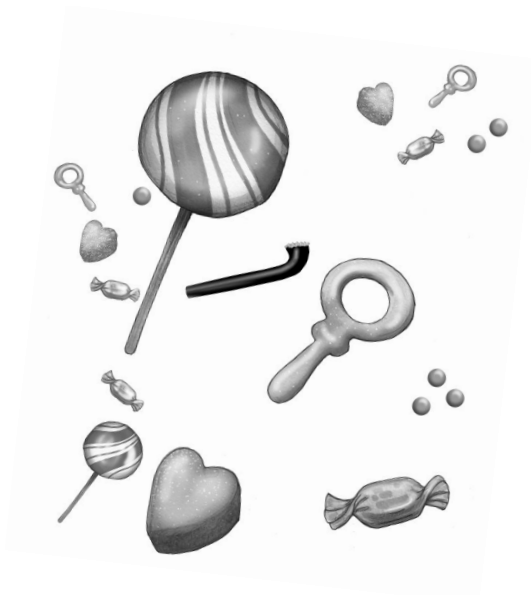
Kapitel 15
argsnoret, svänger runt, fräknar, block, gråten i halsen, enkät, käpp, sociala medier, klok

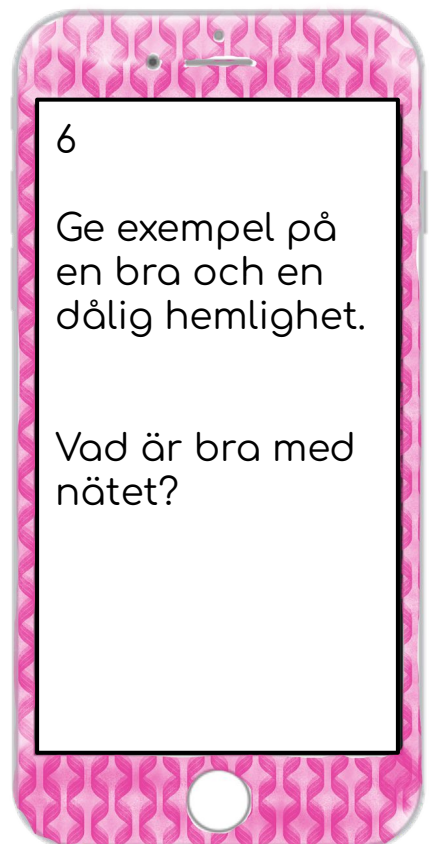
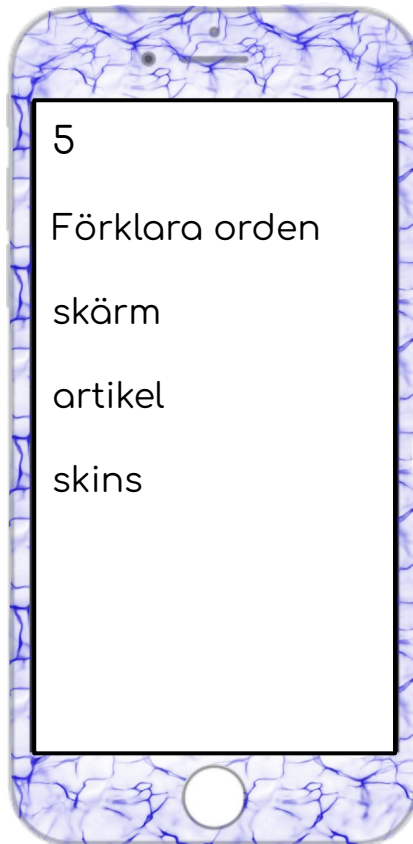
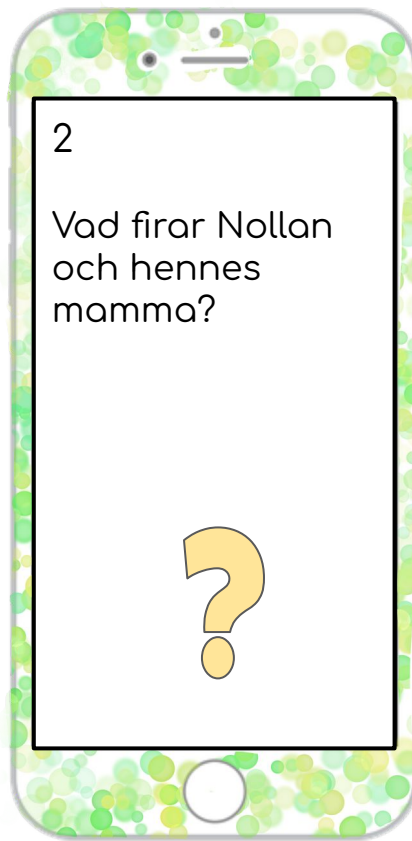
Kapitel 16
försenad, fejk, källor, misstag

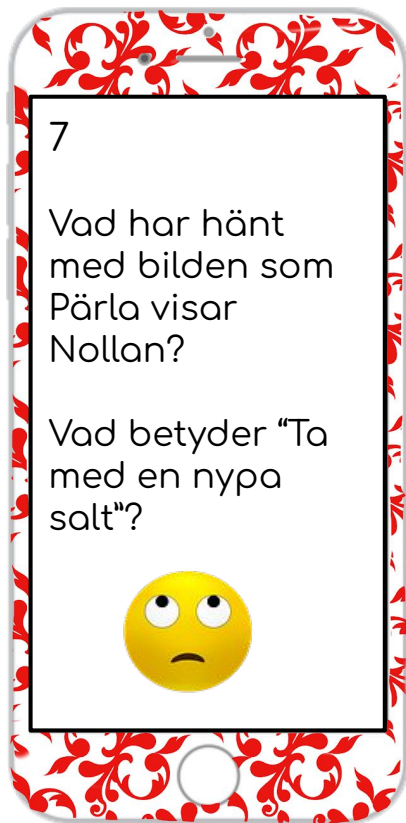
Kapitel 17
redaktion, prydlig, inspiration, sitta på huk, påhittig, kreativ, inombords, applåd, falsk information

Kapitel 18
intervju, prata lågt, dörröppning

Kapitel 19
häromveckan, hämta andan, smink, ask, plåster på såren, högröd i ansiktet, fejkartikel, stor spridning, bokstäver som dansar, skadan är redan skedd, skruva på sig, en fågel viskade...

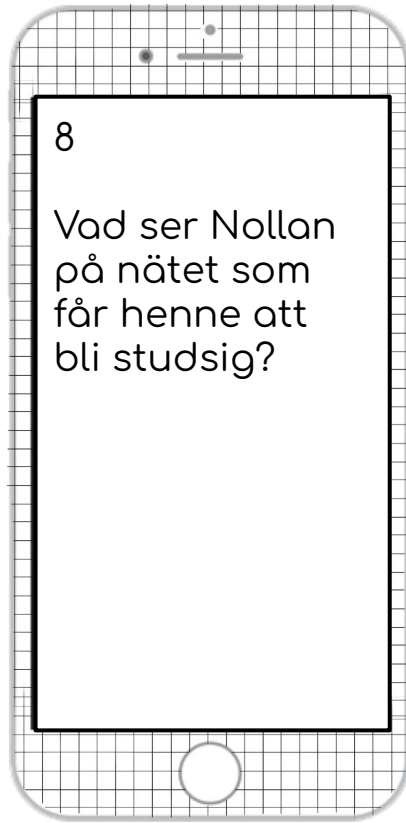

7

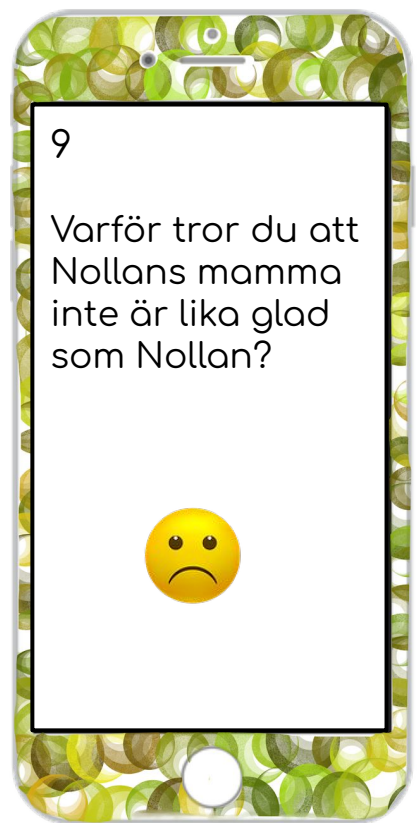
Vad har hänt med bilden som Pärla visar Nollan?

Vad betyder "Ta med en nypa salt"?

8

Vad ser Nollan på nätet som får henne att bli studsig?

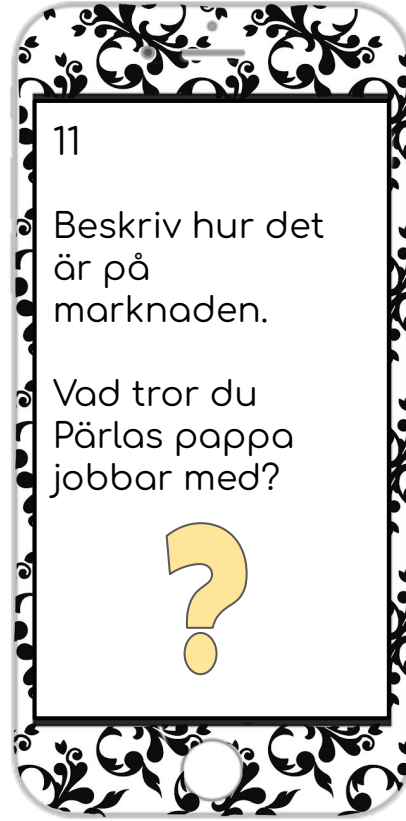
9

Varför tror du att Nollans mamma inte är lika glad som Nollan?

10

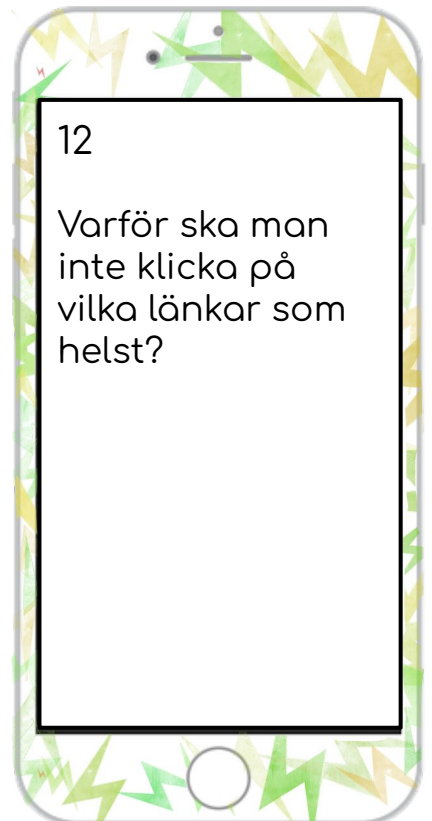
Vad drömde Nollan om?

11

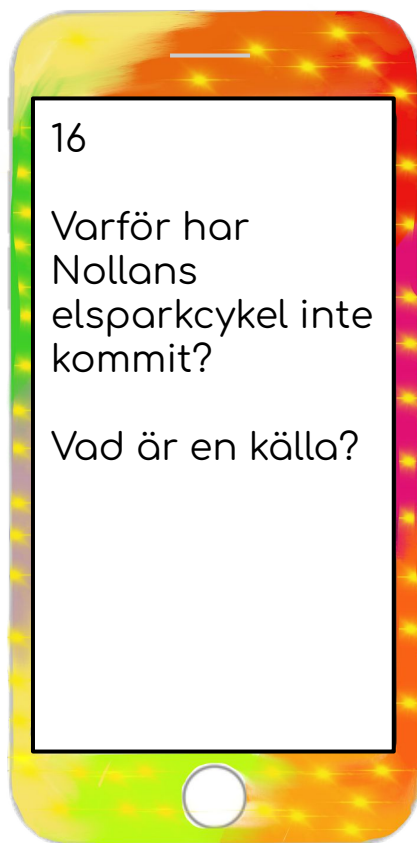
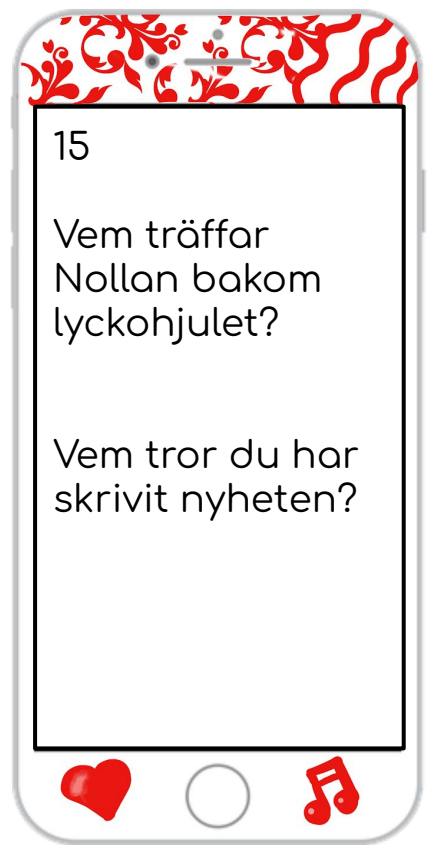
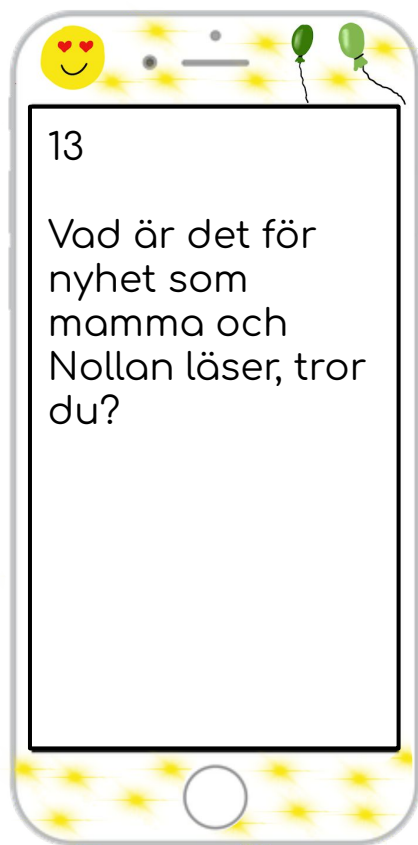
Beskriv hur det är på marknaden.

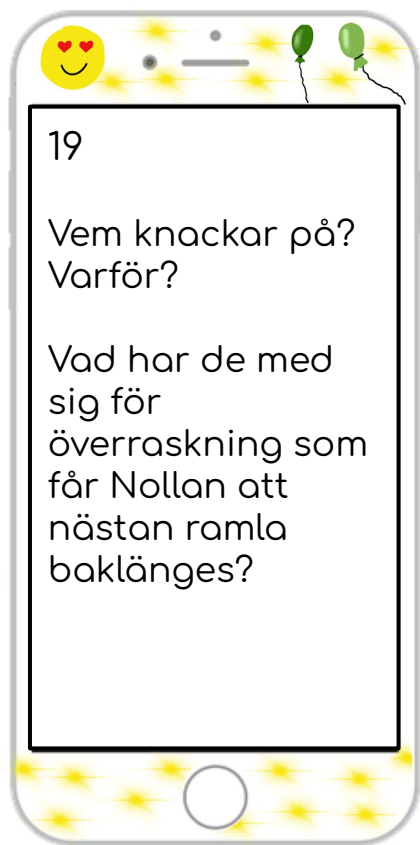
Vad tror du Pärilas pappa jobbar med?

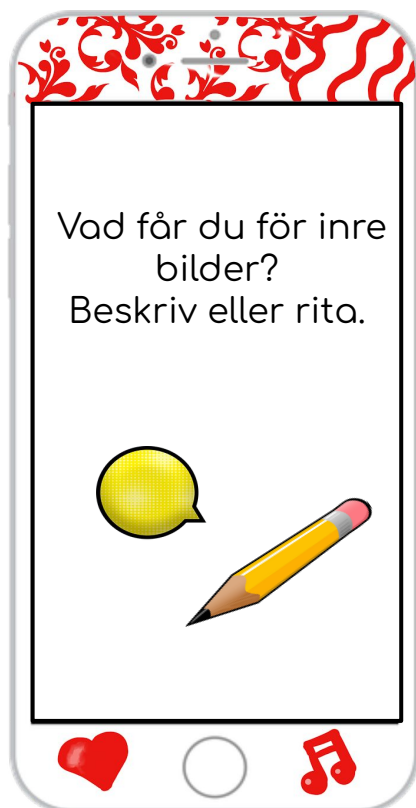
12

Varför ska man inte klicka på vilka länkar som helst?

Tips på frågor eller uppgifter under hela läsningen. Att använda olika lässtrategier för att förstå och tolka innehållet är viktigt.

- Alla kan råka dela falsk information ibland, även din bästa kompis. Dela inte något om du är arg, ledsen eller upprörd.
- Innan du lojkar, kommenterar eller delar – fundera på vad det är du ser, hör eller läser. Är det en åsikt eller fakta?
- Vem har skrivit det här och varför? Finns det någon som tjänar på att du sprider den här informationen?
- Varför finns den här informationen? Vem vill förändra ditt sätt att tänka och agera? Varför nås du av informationen just nu?
- Hur ser kommentarerna ut? Har någon redan uppmärksammat att filmen eller nyheten är fejk?
- Hur gammal är informationen? Är den fortfarande aktuell? Gå in på profilen eller sajten. Vad ligger mer där? ‘
- Gå utanför appen/sajten och sök mer information.
- Låter det du läser för bra för att vara sant? Då är det antagligen det. Har du ett nyhetsflöde som du kan lita på? Ta hjälp av en vuxen.
- Bilder kan manipuleras eller användas i helt andra sammanhang än de är tänkta för. Kolla upp en bild genom att bildgoogla (ladda upp en bild eller klistra in bildens webbadress i Google bilder. Det går att göra både på en dator och med en mobiltelefon. Då kan du bland annat se vilka fler sidor som använder bilden och i vilka sammanhang).

VEM?

Vem har skrivit det här? Finns det någon som tjänar på att du sprider den här informationen?

VARFÖR?

Varför finns den här informationen? Vem vill förändra ditt sätt att tänka och agera? Varför nås du av informationen just nu?

HUR?

Hur ser kommentarerna ut? Har någon redan uppmärksammat att filmen eller nyheten är fejk? Hur är den gjord? Finns stavfel?

NÄR?

Hur gammal är informationen? Är den fortfarande aktuell? Gå in på profilen eller sajten. Vad ligger mer där?

VAD?

Vad är det? Är det reklam, information, någon som tycker något? Stämmer det med saker du hört tidigare om detta?

Lektionstips

Källtillit och källkritik

Hur vet du det?

<https://urplay.se/program/197494-hur-vet-du-det-vilka-kallor-kan-du-lita-pa>

Är det sant?

<https://urplay.se/program/177414-ar-det-sant-kallkritik>

Mediesnacket (4-6)

<https://urplay.se/program/231110-mediesnacket-kalltillit-del-1>

Digitala lektioner har färdiga lektionstips om källkritik och källtillit

<https://digitalalektioner.se/amnesomrade/digital-kallkritik/>

Exempelvis:

- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/borja-forsta-kallkritik-f-3/>
- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/nosa-pa-kallkritiska-fragor-f-3/>
- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/nosa-pa-kalltillit-f-3/>
- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/koll-pa-kallkritik-4-6/>
- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/grunderna-i-kallkritik-och-kalltillit-4-6/>
- <https://digitalalektioner.se/lektionspaket/koll-pa-digitala-kallor-4-6/>
- <https://digitalalektioner.se/lektion/var-inte-en-bildtjuv/>
- <https://digitalalektioner.se/lektion/kallkritik-av-bilder/>

Lektionstips

Jobba med manipulerade bilder. Det finns att hitta på nätet, (dessa nedan är från pixabay.com) eller hos exempelvis @erik.joh samt @ugurgallen på Instagram. @johanna.bladh har många bilder i sin hämdelse under "retusch" om man även vill prata om retuscherade bilder och hur de kan påverka oss.. @amandalekland visar också ofta den typen av bilder.

Gör egna perspektivbilder eller manipulera befintliga bilder genom att exempelvis göra bilder eller filmer med hjälp av greenscreen. Green Screen by Do Ink är en app som är lätt att använda då.

Att reflektera över när boken är utläst

Låt eleverna reflektera och låt dem som vill dela med sig av tankar och funderingar.

Vad tycker DU kan vara bra med att "allt" finns på nätet?

Vad kan vara mindre bra?

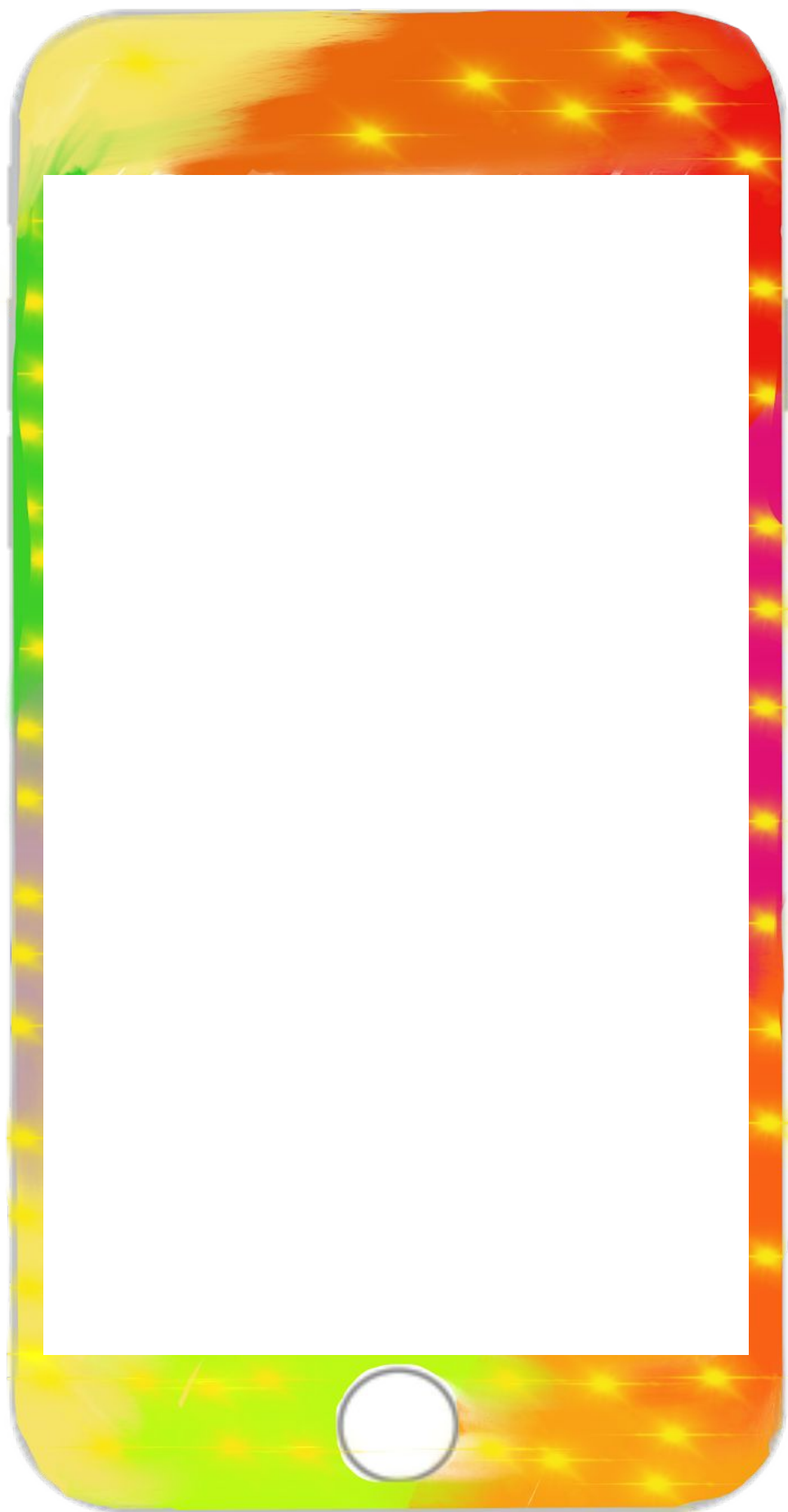
Hur vet man vad som är sant på nätet och inte?

Hur kan man veta att bilder man ser är äkta?

Vad tror du kan hända om du, som Nollan gjorde, klickar på en fejk-annonslänk?

Gör en egen fake-annons som är för bra för att vara sann. Titta på sidan 14-15 för inspiration.

Bokrecension

Titel: _____

Författare: _____

Illustratör: _____

Boken handlar om _____

Ringa in det som beskriver boken bäst

Kul

spännande

läskig

lång

bra

kort

igenkännande

berättelse

tråkig

humoristisk

lärorik

fakta

jag vill läsa mer

Rita en bild om något som hänt i boken

Boken får ____ smileys:

Färglägg

Motivera varför:

Målarbild

Illustratör: Katarina Vintrafors

Katarina Vintrafors

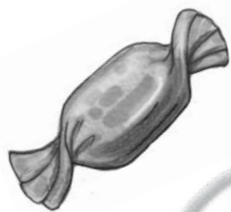
Målarbild

Illustratör: Katarina Vintrafors

Handwriting practice lines consisting of 15 horizontal black lines on a white background, enclosed in an orange dotted border.

Skriv ett sms till Nollan.
Skriv för hand eller klistra på det du
skriver digitalt.

A large, vertically oriented rectangular area designed to look like a mobile phone screen. It has a decorative border with a black and white floral pattern. Inside the border, there are ten horizontal lines for writing. At the top and bottom of the screen area, there are small grey circles representing a camera and a home button, respectively.

Jag som gör lärarhandledningarna heter Emma Carlström och arbetar som förstelärare på lågstadiet.

Jag tycker själv om att använda barnlitteratur i undervisningen, bland annat till värdegrundsarbete.

I min blogg på Pedagog Örebro kan ni läsa om hur jag arbetat med detta och mycket annat.

<https://extra.orebro.se/pedagogorebro/bloggar/kunskapgladjeochtrygghet.4.3d631c4f165eb81daf439ab.html>

På min lärar-Instagram *@kunskap_gladje_trygghet* kan du följa min vardag som lärare. Jag vill dela med mig av tips och inspiration och får väldigt mycket inspiration där genom att följa andra kollegor runt om i Sverige.

https://www.instagram.com/kunskap_gladje_trygghet/

Foto: Christina Winström

